

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากผู้วิจัยสนใจที่จะส่งเสริมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้มีความรู้กว้างทางอาชีพและได้รับข้อมูลที่จำเป็นเพียงพออันจะนำมาประกอบกับข้อมูลด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม สำหรับช่วยในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ตลอดจนเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพได้อย่างเหมาะสม แต่จากประสบการณ์การทำงานด้านแนะแนวของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนยังไม่ค่อยสนใจที่จะแสวงหาข้อมูลทางอาชีพด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะยังไม่ได้คิดวางแผนทางอาชีพ อีกทั้งยังขาดทิศทางในการเลือกอาชีพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าหากช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเริ่มคิดเกี่ยวกับอาชีพ ได้มีการสำรวจตนเองเพื่อหาทิศทางในการเลือกอาชีพแล้ว คงจะเป็นการจูงใจให้นักเรียนสนใจแสวงหาข้อมูลทางอาชีพขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันมีการแปลแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ มาใช้เป็นเครื่องมือแนะแนวในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และจากลักษณะของแบบสำรวจซึ่งระบุไว้ในคู่มือการใช้ว่าไม่สลับซับซ้อน ผู้ตอบแบบสำรวจสามารถดำเนินการทำ ตรวจสอบคะแนนและแปลความหมายได้ด้วยตนเองทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าการนำแบบสำรวจฉบับนี้มาให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ศึกษาและทำด้วยตนเอง กับการให้นักเรียนทำในชั่วโมงแนะแนวโดยมีครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือ จะมีผลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพของนักเรียนหรือไม่ และให้ผลแตกต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของการใช้แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยการศึกษาด้วยตนเอง และโดยมีครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือ ต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยการศึกษาด้วยตนเอง และ

นักเรียนที่ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ โดยมีครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือจะมี
พฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพไม่แตกต่างกันทั้งด้านความถี่ และความหลากหลายของพฤติกรรม

2. นักเรียนที่ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยการศึกษาด้วยตนเอง และ
นักเรียนที่ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยมีครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือ จะมี
พฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมทั้งด้านความถี่ และความหลากหลาย
ของพฤติกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบมีการตรวจสอบก่อน และหลังการทดลอง
ประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2531
การเลือกตัวอย่างประชากรใช้วิธีสุ่มตามชั้น โดยแบ่งชั้นตามแผนการเรียนและวิชาพื้นฐานอาชีพที่
โรงเรียนเปิดสอน ได้ตัวอย่างประชากรจำนวน 108 คน แยกเป็นเพศชาย 54 คน เพศหญิง 54
คน ในการจัดกลุ่มทดลองได้ให้นักเรียนทั้ง 108 คน ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทาง
อาชีพก่อนการทดลองในวันและเวลาเดียวกัน นำคะแนนความถี่ของพฤติกรรมมาเรียงลำดับจาก
สูงไปต่ำ แล้วสุ่มเข้ากลุ่มเงื่อนไขการทดลอง 3 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่ม
ควบคุม กลุ่มละ 36 คน เป็นนักเรียนชาย 18 คน และนักเรียนหญิง 18 คน

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองตามเงื่อนไขการทดลอง 3 กลุ่ม เป็นกลุ่ม
ทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 1 ให้นักเรียนทำแบบสำรวจตนเองในการเลือก
อาชีพด้วยตนเองเป็นเวลา 7 วัน กลุ่มทดลอง 2 ให้นักเรียนทำแบบสำรวจตนเองในการเลือก
อาชีพในห้องเรียนซึ่งจำลองสภาพการเรียนการสอนเป็นชั่วโมงแนะแนว และมีครูแนะแนว
ดำเนินการอธิบาย ชี้แจงเพื่อความเข้าใจในการทำเป็นเวลา 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ส่วนกลุ่ม
ควบคุมไม่ได้ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ และไม่ได้รับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
ในชั้นเรียน ในวันที่ 7 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการทดลอง ผู้วิจัยได้มอบเอกสารบอกแหล่งข้อมูล วิธี
การและรายการทางอาชีพที่นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าตามที่ต้องการได้ ภายหลังเสร็จสิ้นการ
ดำเนินการทดลองได้เว้นช่วงเวลาไป 3 สัปดาห์ โดยในช่วงเวลานี้มีการจัดสภาพการณ์และ
บริการต่าง ๆ ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพเพื่อเอื้อต่อการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพของ

นักเรียนทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน และเมื่อครบ 3 สัปดาห์ตามเวลาที่กำหนดไว้ ให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ ให้นักเรียนตอบก่อนการทดลองอีกครั้งหนึ่ง ในวันและเวลาเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อถามวิธีการและ จำนวนครั้งที่ใช้ในการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพของนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ กำหนดข้อความที่แสดงถึงวิธีการต่าง ๆ ในการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพจำนวน 35 ข้อความ ให้นักเรียนพิจารณาว่าในช่วงเวลา 3 สัปดาห์ที่ผ่านมาได้กระทำตามข้อความนั้น ๆ หรือไม่ และทำบ่อยครั้งเพียงใด โดยให้เขียนเครื่องหมาย "✓" ให้ตรงกับช่องที่แสดงจำนวนครั้ง วิธีการต่าง ๆ ทั้ง 35 วิธีนี้ศึกษามาจากทฤษฎีแนวคิด สภาพความเป็นจริงในโรงเรียนและสังคมไทย ตลอดจนจนสอบถามโดยตรงจากนักเรียนเอง โดยแบ่งเป็นประเภทของพฤติกรรมได้ 7 ประเภทคือ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ การศึกษาข้อมูลจากป้ายโฆษณา การติดต่อขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การศึกษาข้อมูลจากอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา การศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล ชักถาม การศึกษาข้อมูลจากการศึกษานอกสถานที่ และการศึกษาข้อมูลจากการประสบการณ์การทดลอง ปฏิบัติงาน ก่อนที่จะนำแบบสอบถามชุดนี้ไปใช้ ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางกะปิ และ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนละ 45 คน รวม 90 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย และติดต่อขออนุญาตให้นักเรียน ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเข้าร่วมโปรแกรม การทดลองในวันและเวลาที่มีการเรียนการสอนจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาและหัวหน้าระดับ หลังจากนั้นจัดประชุมนักเรียนในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 เพื่อชี้แจงขอความร่วมมือในการวิจัย พร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาในการเข้าร่วม การทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล กระทำ 2 ครั้ง คือก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ และภายหลัง

การทดลอง 3 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง การเก็บข้อมูลแต่ละครั้งเก็บในวัน และเวลาเดียวกันทั้ง 3 กลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจและให้คะแนนนักเรียนแต่ละคนเป็น 3 ด้าน คือคะแนนความถี่ คะแนน ความหลากหลายด้านวิธีการ และด้านประเภทของพฤติกรรมที่ใช้ในการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพนำ คะแนนของแต่ละกลุ่มมาคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างของมัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ของคะแนน 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มเงื่อนไขการทดลอง 3 กลุ่มด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างมัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ของข้อมูลก่อนและหลังการทดลองในแต่ละกลุ่ม ด้วยการทดสอบค่าที (t - test)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นักเรียนในกลุ่มทดลอง 1 ที่ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยการศึกษา ด้วยตนเอง มีพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพไม่แตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มทดลอง 2 ที่ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยมีครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความถี่ และความหลากหลายของพฤติกรรม

2. นักเรียนในกลุ่มทดลอง 1 ที่ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยการศึกษา ด้วยตนเอง และนักเรียนในกลุ่มทดลอง 2 ที่ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยมีครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือ มีพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพไม่แตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุมทั้งด้านความถี่ และความหลากหลายของพฤติกรรม

นอกจากนี้ ยังได้ข้อค้นพบที่เป็นที่น่าสังเกต และน่าสนใจ ต่อไปนี้คือ

1. นักเรียนในกลุ่มทดลอง 1 ที่ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยการศึกษา ด้วยตนเอง นักเรียนในกลุ่มทดลอง 2 ที่ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยมีครูแนะแนว ให้ความช่วยเหลือ และนักเรียนในกลุ่มควบคุม ต่างมีพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพด้านความถี่ และความหลากหลายของวิธีการที่ใช้ในการแสวงหาข้อมูลภายหลังการทดลอง มากกว่าก่อน

การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านความหลากหลายของประเภทของพฤติกรรมที่ใช้ในการแสวงหาข้อมูล

2. ประเภทของพฤติกรรมที่นักเรียนใช้ในการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพมากที่สุด คือ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ อันดับรองลงมาคือ การศึกษาข้อมูลจากป้ายสนทนา และน้อยที่สุดคือ การติดต่อขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. วิธีการที่นักเรียนใช้ในการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพมากที่สุดคือ ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการเลือกอาชีพกับบุคคลใกล้ชิดที่บ้าน อันดับรองลงมาคือ อ่านข่าวการรับสมัครงานจากหนังสือพิมพ์ หรือเอกสารของกรมแรงงาน และน้อยที่สุดคือ ติดต่อสอบถามไปยังสถาบันการศึกษาที่สนใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ถึงแม้ผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่านักเรียนจะได้ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพทั้งโดยการศึกษาด้วยตนเอง หรือโดยการใช้เครื่องมือให้ความช่วยเหลือ หรือนักเรียนจะไม่ได้ทำแบบสำรวจฉบับนี้ก็ตาม นักเรียนต่างก็มีพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพเพิ่มขึ้นอย่างไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามที่ได้อภิปรายถึงสาเหตุต่าง ๆ มาแล้วข้างต้น เป็นข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มที่ได้ทำแบบสำรวจกับกลุ่มที่ไม่ได้ทำแบบสำรวจเฉพาะด้านจำนวนครั้ง และจำนวนรูปแบบวิธีการที่ใช้ในการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพ หรือกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะด้านความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพเท่านั้น มิได้ศึกษาเปรียบเทียบผลในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพนี้ เช่น ในด้านของทิศทางและเป้าหมายในการแสวงหาข้อมูลระหว่างกลุ่มที่ได้ทำแบบสำรวจกับกลุ่มที่ไม่ได้ทำแบบสำรวจ อย่างไรก็ตามหากมุ่งพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่ได้ทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของการนำแบบสำรวจฉบับนี้ไปใช้ระหว่าง 2 วิธีการ คือ วิธีการให้นักเรียนศึกษาและทำด้วยตนเอง กับวิธีการที่มีครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือ โดยการเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มทดลอง 1 กับกลุ่มทดลอง 2 ปรากฏผลว่าการที่ให้นักเรียนทำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพโดยมีครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือ ไม่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพแตกต่างไปจากวิธีการให้นักเรียนศึกษา และทำด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจากข้อค้นพบนี้อาจนำไปประยุกต์ใช้ได้ดังนี้ คือ

การที่ครูแนะแนวจะพิจารณานำแบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพมาใช้เป็นเครื่องมือชุดหนึ่งในงานด้านแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นั้น อาจนำมาใช้ได้ทั้งโดยการจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งในแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวในช่วงโมงแนะแนวเป็นเวลาอย่างน้อย 3 คาบ ซึ่งให้นักเรียนทำแบบสำรวจฉบับนี้พร้อมกับมีครูแนะแนวเป็นผู้อธิบาย ชี้แจงเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการทำแบบสำรวจในทุก ๆ ขั้นตอนที่กำหนดไว้ หรืออาจนำมาใช้โดยการจัดให้นักเรียนที่สนใจและต้องการสำรวจตนเอง เพื่อหาทิศทางในการเลือกอาชีพได้ศึกษา และทำแบบสำรวจด้วยตนเองก็ได้ โดยมีภาระชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบสำรวจฉบับนี้ก่อนที่จะแนะนำให้นักเรียนนำไปศึกษาและทำด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นวิธีการหนึ่งในการใช้สื่อ อุปกรณ์เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่สนใจ และต้องการสำรวจตนเองเพื่อหาทิศทางในการเลือกอาชีพ ได้ข้อมูลประกอบการวางแผนด้านการศึกษาต่อและอาชีพสำหรับตน ในกรณีที่โรงเรียนมีบุคลากรด้านแนะแนวไม่เพียงพอ และครูแนะแนวไม่มีเวลาเพียงพอ ที่จะให้บริการปรึกษาด้านอาชีพแก่นักเรียนที่ต้องการรับความช่วยเหลือด้านการวางแผนการศึกษาและอาชีพได้อย่างทั่วถึง โดยการจัดเตรียมแบบสำรวจฉบับนี้ไว้ในห้องแนะแนวนอกเหนือไปจากเครื่องมือชุดอื่น ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้สำรวจตนเองในการพิจารณาเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน และช่วยเพิ่มจำนวนตัวเลือกทางอาชีพที่จะนำมาพิจารณาเลือกต่อไป อีกทั้งช่วยให้นักเรียนได้เห็นแนวทาง เกิดแรงจูงใจและสนใจที่จะแสวงหาข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพเพิ่มเติมด้วยวิธีการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น จากเอกสารสิ่งพิมพ์ทางอาชีพ จากป้ายสนเทศ จากบุคคลผู้มีความรู้และประสบการณ์ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด

2. จากการวิจัยที่แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพนั้น เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ดังนั้น เพื่อเป็นการเอื้ออำนวยต่อการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพของนักเรียน อันจะส่งผลต่ออนาคตของนักเรียนนั้นครูแนะแนวควรมีบทบาทดังต่อไปนี้

2.1 จัดศูนย์สนเทศด้านอาชีพขึ้นในโรงเรียน

ในการแนะแนวอาชีพนั้น ข้อมูลเกี่ยวกับโลกของงานอาชีพเป็นสิ่งจำเป็น การช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีข้อมูลทางอาชีพมาประกอบการพิจารณา การตัดสินใจ การตัดสินใจที่จะเข้าสู่อาชีพก็เป็นไปได้ยาก อีกทั้งขอบข่ายของข้อมูลด้านอาชีพนั้นกว้างขวาง ประกอบด้วยข้อมูลด้านต่าง ๆ หลายประการ ทำให้ครูแนะแนวมีความยากลำบากใน

การแนะแนวได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง วิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลทางอาชีพและเป็นแหล่งที่สามารถแสวงหาข้อมูลได้ คือการจัดศูนย์สนเทศด้านอาชีพขึ้นในโรงเรียนโดยการนำข้อมูลทางอาชีพที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายมารวบรวมไว้ในแหล่งเดียวกันอย่างมีระบบ เป็นแหล่งที่ให้บริการที่ข่าวสาร ข้อมูลในแง่มุมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ซึ่งสิ่งสำคัญที่ครูแนะแนวควรจัดให้มีในศูนย์สนเทศด้านอาชีพ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ข้อมูลด้านตลาดแรงงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการรับสมัครงานและตำแหน่งงานว่าง ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพข้าราชการทหารและตำรวจ ข้อมูลเกี่ยวกับทุนการศึกษา ข้อมูลคำแนะนำเกี่ยวกับทักษะในการหางาน เครื่องมือ แบบทดสอบและแบบสำรวจต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ ตลอดจนอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษา เช่น สไลด์ วิทยุเทปบันทึกเสียงทางการแนะแนวการศึกษาและอาชีพนอกจากนี้ศูนย์สนเทศด้านอาชีพ ควรจัดอยู่ในสถานที่ที่ง่ายต่อการให้นักเรียนไปใช้บริการได้สะดวกและควรจัดบรรยากาศภายในห้องจูงใจให้นักเรียนมีความต้องการเข้ามาใช้บริการ และศึกษาค้นคว้า เช่น ตกแต่งห้องให้ดูสะอาด สวยงาม จัดป้ายนิเทศที่น่าสนใจมีสีสันสะดุดตาน่าชม มีครูแนะแนวหรือผู้ให้บริการที่มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส มีลักษณะอบอุ่นเป็นมิตร เป็นต้น

2.2 จัดข้อมูลให้เพียงพอและทันสมัยอยู่เสมอ

เป็นที่ทราบกันดีว่า อาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จากการพัฒนาทางสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ตลอดจนแนวโน้มการพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมนั้น ได้ก่อให้เกิดอาชีพใหม่ ๆ ขึ้นมากมายในขณะที่บางอาชีพกลับลดความนิยมลงไป ตัวอย่าง เช่น อาชีพนักเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเมื่อก่อนนี้ยังไม่เป็นที่รู้จัก แต่ในปัจจุบันกลับเป็นอาชีพที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อวงการศึกษา และธุรกิจแทบทุกประเภท ดังนั้นครูแนะแนวจึงควรติดตามข่าวสารเรื่องอาชีพ เป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายของสังคมและตลาดแรงงาน พยายามหาข้อมูลใหม่ ๆ มาทดแทนข้อมูลเก่าที่ล้าสมัย รวมทั้งแนะนำอาชีพใหม่ ๆ ที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นหรือกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งยังเป็นการพัฒนาความสนใจในอาชีพของนักเรียนให้กว้างออกไปอีกด้วย

2.3 เสนอข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมทั้งในส่วนดีและส่วนที่เป็นจุดอ่อน

การให้ข้อมูลด้านอาชีพ ควรเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและมีรายละเอียดมากพอที่นักเรียนจะเข้าใจในอาชีพนั้น ๆ ได้ เช่น ควรประกอบด้วยรายละเอียดในเรื่องลักษณะของงาน คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ การศึกษาที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพนั้น รายได้และความก้าวหน้าในอาชีพ

แนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงาน ความมั่นคงในอาชีพ และที่สำคัญที่สุด ควรเสนอข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ทั้งในส่วนที่เป็นส่วนดีและในส่วนที่เป็นจุดอ่อน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในอาชีพอย่างตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด เช่น การเสนอข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพแพทย์ ควรเสนอทั้งในส่วนดีของอาชีพ เช่น เป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม มีรายได้สูงและเสนอข้อมูลในส่วนที่เป็นจุดอ่อนของอาชีพควบคู่ไปด้วยคือ ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเรียนสูงใช้เวลาเรียนหลายปี เรียนหนัก ต้องมีสุขภาพแข็งแรง สภาพการทำงานต้องพบกับสภาพการเจ็บป่วย ซึ่งไม่น่ารื่นรมย์ ต้องอยู่เวรในวันหยุด หรือนอกเวลาราชการ เป็นต้น การเสนอข้อมูลอย่างตรงกับความเป็นจริงทั้งในส่วนดี และส่วนที่เป็นจุดอ่อนนี้ จะช่วยให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง และ ประเมินอาชีพ ตลอดจนพิจารณาเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเองมากขึ้น

2.4 จัดข้อมูลให้เป็นระบบง่ายต่อการใช้

การจัดข้อมูลให้เป็นระเบียบเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยเหลือให้นักเรียนมีความสะดวกง่ายต่อการค้นหาค้นหา ยิ่งขึ้น เพราะแม้ว่าครูแนะแนวจะชวนขวนขวายหาข้อมูลมาบรรจุไว้ในห้องแนะแนวมากเพียงใด หากไม่มีการจัดระบบให้สะดวกต่อการใช้แล้ว ข้อมูลเหล่านั้นจะไม่เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้หรือผู้ต้องการข้อมูลเลย ทั้งยังอาจทำให้เกิดความสับสนได้ด้วย

การจัดระบบข้อมูลด้านอาชีพ อาจจัดเป็นหมวดใหญ่ ๆ ได้หลายระบบดังเช่น จัดตามระบบของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ หรือกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย หรืออาจจัดแบ่งประเภทอาชีพตามแบบของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ หรือระบบอื่น ๆ ตามแต่จะพิจารณาเห็นสมควร

ตัวอย่างการจัดระบบข้อมูลอาชีพ

ระบบของกรมวิชาการ	ระบบของกรมแรงงาน	ระบบของ จอห์น แอล ฮอลแลนด์
1. งานทางจักรกล	1. ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ วิชาการ	1. อาชีพประเภทงานช่างฝีมือ และกลางแจ้ง
2. งานด้านคำนวณ	2. ผู้ปฏิบัติงานบริหารและ งานจัดการ	2. อาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์ และเทคนิค
3. งานเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์	3. เสมียนพนักงาน	3. อาชีพประเภทงานศิลปะ
4. งานชักชวนโฆษณา	4. ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า	ดนตรี และวรรณกรรม
5. งานศิลปะ	5. ผู้ปฏิบัติงานอาชีพด้านบริการ	4. อาชีพประเภทงานบริการการ ศึกษาและสังคม
6. งานวรรณกรรม	6. ผู้ทำงานกลีกรรมผู้เลี้ยงสัตว์ ทำงานป่าไม้ ชาวประมง	5. อาชีพประเภทงานจัดการและ ธุรกิจ
7. งานดนตรี	7. ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิต และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง กันผู้ใช้อุปกรณ์ในการขนส่ง และกรรมกรหรือคนงาน	6. อาชีพประเภทงานสำนักงาน และเสมียน
8. งานบริการสังคม	8. ผู้รับราชการทหาร	
9. งานเสมียน		
10. การทำงานนอกบ้าน		

แหล่งที่มา

กรมวิชาการ, สำนักงาน
ทดสอบทางการศึกษา 2524 :
3 - 7

กระทรวงมหาดไทย,
กรมแรงงาน 2512 :
5 - 34

Holland 1973 : 13 - 18

2.5 ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสวงหาข้อมูลในหลาย ๆ รูปแบบ ครูแนะแนวในฐานะผู้เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาข้อมูลทางอาชีพของนักเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสวงหาข้อมูลในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น จัดศูนย์สนเทศด้านอาชีพ ให้บริการด้านเอกสารสิ่งพิมพ์ จัดป้ายสนเทศ และป้ายประกาศด้านแนะแนวการศึกษา และอาชีพ ข่าวสารตลาดแรงงาน จัดหางานให้นักเรียนทำ จัดเชิญวิทยากรผู้มีความรู้และประสบการณ์หรือผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพมาบรรยายให้นักเรียนฟัง จัดฉายสไลด์ วีดีโอ หรือภาพยนตร์ด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพ พานักเรียนไปเยี่ยมชมสถาบันการศึกษา หรือสถานประกอบการต่าง ๆ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรงมากขึ้น และได้มีโอกาสหาประสบการณ์จากการทดลองปฏิบัติงาน หรือฝึกงานในสภาพการณ์ที่เป็นจริง เพราะจะเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามในการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ นั้น ควรคำนึงถึงความเหมาะสมด้านเนื้อหา เวลา และโอกาสตลอดจนความสนใจและความต้องการของนักเรียน รวมทั้งสภาพเอื้ออำนวยอื่น ๆ ด้วย เช่น งบประมาณ บุคลากร และสถานที่ โดยให้ตระหนักถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับเป็นสำคัญ ในการนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนทางการศึกษา และอาชีพต่อไปในอนาคต

2.6 ช่วยให้มีข้อมูลมีความหมายต่อนักเรียน

หลังจากที่นักเรียนได้แสวงหาข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ครูแนะแนวควรพยายามช่วยให้นักเรียนนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อให้ข้อมูลนั้นมีความหมายยิ่งขึ้น โดยช่วยให้นักเรียนมีการประเมินตนเอง นิยามอาชีพ ตลอดจนใช้วิจาร์ณญาณเลือกอาชีพ อย่างเหมาะสมกับตนเอง อีกทั้งช่วยเหลือนักเรียนในการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

อย่างไรก็ตามแม้ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะได้ข้อสรุปว่า แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ ฉบับแปลเป็นภาษาไทยเมื่อนำมาใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งโดยการศึกษาด้วยตนเองและโดยมีครูแนะแนวให้ความช่วยเหลือ ไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมนั้น ไม่ได้หมายความว่า แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพฉบับนี้ไม่มีคุณค่า เพียงพอที่ครูแนะแนวจะนำไปใช้ เป็นเครื่องมือช่วยในการแนะแนวอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาผลของแบบสำรวจต่อการกระทำทางอาชีพเฉพาะอย่างคือ พฤติกรรมแสวงหาข้อมูลทางอาชีพเท่านั้น